

CATASTROFE MANIA

Joan PAMIES

En el lapse d'un mes hem pogut veure als nostres cinemes, amb notable èxit, dos films dels anomenats "catastròfics": "Aeropuerto 75" i "El coloso en llamas"; darre-rament ja s'havien projectat també: "El enigma se llama Juggernaut" i "Pelham 1. 2. 3.", aquesta última no relacionada estrictament amb el tema però per les se-

ves característiques podria incloure's, així mateix, dins les coordenades en què es mouen les pel·lícules del gènere.

Agaiem un grup d'individus com més heterogenis millor i col·loquem-los en un vaixell, en un avió, en un tren, en un edifici, etc., posem després en perill aquest artefacte, muntem una sèrie d'efectes especials i tindrem les premisses indispensables per a solucionar qualsevol pel·lícula de cine-catàstrofe-terror que es preï.

La "moda" va començar amb el reeixit "Aeropuerto", de Georges Seaton (Airport) l'any 1969, que va reportar beneficis per valor de 50 milions de dòlas. (L'enginy en dificultats era un avió.) Més tard va ésser "La aventura del Poseidón" on el protagonista de l'odissea era un transatlàntic. Després, la disbauxa: una altra vegada la situació difícil d'un transatlàntic, però ara amb un tractament més seriós, amb "El enigma se llama Juggernaut", de Richard Lester, un parell de terratrèmols amb "Terremoto" (Earthquake) i "El hundimiento del Japón", la tragèdia del dirigible **Hinderburg** amb la cinta del mateix nom, "Tiburón" (Jaws), de Steven Spielberg, on s'ha variat l'element horrorós, ara són taurons els que fan de les seves, i les dues pel·lícules vistes a la nostra ciutat: "Aeropuerto 75" i "El coloso en llamas". Això només referint-nos a les més sorolloses.

Quines són les causes d'aquesta invasió d'infortunis i cataclismes? La primera sembla que és que la humanitat està passant una època força crítica, els problemes econòmics són esperonants, els conflictes socials s'estenen arreu dels països i l'home té una necessitat de descarregar un seguit de pulsions que pugnen per a sortir a l'exterior. Aleshores aquests films adquireixen la funció de desinhibidors. El terror que es desprèn dels citats films esdevé un reflex del terror general en el qual es veu immersa la societat actual.

Aquesta és la impressió que es rep a primer cop d'ull, però aprofundint més, observarem que si bé quelcom del que hem dit és cert, els fils que mouen aquest

tramat de cintes sensacionalistes són essencialment manipulats per motivacions d'indole econòmica. En primer lloc, és la base que el cinema nord-americà juga eniront de la T. V. (Pensem que tots aquests films han d'ésser projectats en pantalla panoràmica o panavisió i sempre en "meravellós" supercolor i carregats d'espectaculars i costoses escenografies; fins i tot s'ha inventat tot un sistema de sorolls i moviments localitzats al pati de butaques, per donar més realisme al "show", que rep el pompós nom de "sensurround") i, en segon lloc, és l'última oportunitat que les productores ianquis tenen per a aconseguir abundosos beneficis. (En el cas de "El coloso en llamas" és la primera vegada que els grans trusts U. S. A. s'han aliat a nivell de productora: **Warner Bros** i **Fox**, seguint el sistema de concentració de capitals tan propi de la indústria monopolística nord-americana que els permeti dominar millor el mercat mundial.) El fet més llastimós de tota aquesta maquinació és que el públic cau a la trampa i omple les sales on s'exhibeixen les esmentades "catàstrofes"; a la nostra ciutat, sense anar més lluny, feia temps que no es veia una cua tan llarga d'espectadors a les portes del cinema on es projectava el darrer film citat.

Vista aquesta situació, sols ens resta esperar que passi la ratxa com més aviat millor i pregar perquè el cinema americà es dediqui, si vol fer pel·lícules de terror, a la creativitat com ho feia anys enrera amb obres que tots recordem amb nostàlgia.

"AEROPUERTO 75" i "EL COLOSO EN LLAMAS"

(Dues mostres de la cobdícia comercial del cinema ianqui)

Si un film dona una sensació d'engany, d'increïble ficció, d'ésser una història descaradament preparada a remolc d'uns condicionaments econòmics, aquest és "Aeropuerto 75" (Airport 75).

Tots els tòpics del gènere s'hi troben; la colla de persones ben diverses com manen les regles (dues monges, una noleta greument malalta, una actriu en decadència, un parell de faldillers, etc.) reuni-

des aquí, dalt d'un "Jumbo"; la desgràcia consegüent (en aquest cas un xoc amb una avioneta) i les peripècies pròpies de l'ocasió (transbordament d'un pilot des d'un helicòpter a l'avió en marxa).

Quant a la interpretació: Un Charlton Heston fent de galant, encara que més que això sembla un cranc rostit pel sol, una Glòria Swanson i una Mirna Loy que no fan més que cedir els seus noms per aportar més públic a la "cosa", i una Karen Black que és l'única nota positiva en tot aquest desgavell. En resum: un deplorabile "revival" de la novel·la d'Artur Hailey, "Aeropuerto" (portada ja al cinema com hem esmentat en un altre apartat d'aquest article) realitzada per un bon artesà com Jack Smight que, malgrat la seva dissortada feina en aquesta cinta, té obres d'una certa categoria, com "Harper investigador privado" (Harper), 1966, "Magnífico bribón" (Kaleidoscope), 1966, "Comando secreto" (The Secret War of Harry Frigg), 1968, i "Así no se trata a una dama... ¿o sí?" (No Way To Treat a Lady), 1968.

Per similars camins, encara que amb superior qualitat tècnica, llisca "El coloso en llamas" (The Towering Inferno), 1974. La **Warner Bros** i la **Fox** posseeixen cada una els drets sobre dues novel·les de semblants característiques, i, per a evitar de fer-se la competència en un negoci que pot ésser fabulós, decideixen unir-se i refondre les dues obres en un guió que serà l'híbrid definitiu. Son invertits 14 milions de dòlars (el film més costós de la història del cinema) en 3 hores de projecció; els principals protagonistes de les quals seran el foc i un gratacels de 135 plantes. Es busca una bona col·lecció d'actors de primera fila que cridin l'atenció i que són utilitzats com a mers objectes més dins de l'estructura de la cinta i es posa en mans d'un mediocre director: John Guillermin, la realització de les escenes neutres, Irvin Allen, el productor del film i home molt expert en aquestes qüestions (recordem que fou productor i director de "La aventura del Poseidón" i sèries de T.V. com "Viaje al fondo del mar") es queda amb la responsabilitat dels efectes especials i les escenes dantesques.

Fins aquí ja tenim muntat l'espectacle, al qual s'ha de donar aparentment un caire de crítica del sistema, acusant els constructors deshonestos que deixen de costat les mesures de seguretat per rebaixar el pressupost de l'edifici. El producte queda destinat per moure-lo al consumidor més divers que, submergit dins la tensió del film fa seus els interessos de la classe que mostra la pantalla. "El gran capital", productor del film, per mitjà d'una anècdota que es pretén fora de la ideologia, continua el seu treball ideològic: esborrar les diferències de classe, obligar la classe oprimida a assumir els interessos de la classe opressora, a interioritzar-los, a acceptar l'opressió" (1). Aquesta, realment, és la funció que, a un subnivell, realitza la pel·lícula i, desgraciadament, és tan subtil que aconsegueix el seu objectiu sense que l'espectador se'n percebi.

Ens trobem, doncs, amb una veritable i definitiva codificació del cine-catàstrofe que, en molt poc temps, s'ha convertit en una aclaparadora mania que envaeix el món cinematogràfic.

(1) Rev. "Comunicación, núm. 22.

"AEROPUERTO 75" (Airport 75).—Fitxa tècnica: Nacionalitat: Nord-americana. Producció: Universal Pictures, 1974. Productor: William Frye. Argument: Inspirat en el film "Airport", basat en la novel·la de A. Hailey. Director: Jack Smight. Fitxa artística: Charlton Heston, Karen Black, George Kennedy, Efrem Zimbalist, Jr., Gloria Swanson, Dana Andrews, Myrna Loy.

"EL COLOSO EN LLAMAS" (The Towering Inferno). Fitxa tècnica: Nacionalitat: Nord-americana. Producció: Warner Bros i 20th Century Fox, 1974. Productor: Irwin Allen. Director: John Guillermin. Argument: Basat en les novel·les "The Tower", de Richard Martin Stern i "The Glass Inferno", de Thomas N. Scortia i Frank M. Robinson. Fotografia: Fred Koenekamp, en panavisió i color de luxe.

Fitxa artística: Steve McQueen, Paul Newman, William Holden, Faye Dunaway, Fred Astaire, Richard Chamberlain, Jennifer Jones, Robert Wagner, Robert Vaughn, Susan Blakely, O. J. Simpson, Susan Flannery, Norman Burton.